

Afdækning af litteracitet

.....
Tekst- og opgavesamling B

Mongolsk

.....

Til elever, der læser og skriver på
mongolsk som stærkeste sprog

Introduktion

Denne tekst- og opgavesamling anvendes sammen med samtaleark, Spor B.

Tekst- og opgavesamlingen indeholder **tre tekster**:

- Tekst 1: Løven og ræven
- Tekst 2: Skorpionen – et spindeldyr med brod
- Tekst 3: Søvn

Materialet til hver tekst består af **tre dele**:

1. Selve teksten
2. Elevens svarark med spørgsmål til teksten
3. Rettevejledning til tekstens spørgsmål.

Information om **valg af tekst** til eleven finder du i **samtaleark B**.

Anvendelse af tekst- og opgavesamling

Print tekst, elevens svarark og rettevejledning enkelt-sidet og i farver. Giv eleven teksten og elevens svarark og hav selv rettevejledningen liggende foran dig, mens eleven læser teksten og løser opgaverne, så du løbende kan notere elevens svar.

Giv gerne tolken kopier af tekster og elevens svarark, både på dansk og på elevens sprog.

Instruktionerne til, hvordan du gennemfører opgaverne i forbindelse med teksterne, finder du i samtalearket til Spor B.

Skriv elevens svar på opgaverne i dette materiale. Vær opmærksom på, at svarfelterne, f.eks. "Ja" og "Nej", kommer i en anden rækkefølge på elevens svarark, hvis der er tale om et sprog med læseretning fra højre til venstre.

Om oversættelserne

I nogle tilfælde bruges forskellige variationer af det samme sprogs skriftsprog i forskellige lande eller i forskellige

dele af et land. Hvis der findes et officielt standardskriftsprog, er dette anvendt i oversættelserne af de tre tekster.

Tekst 1: "Løven og ræven"**Арслан ба үнэг**

Арслан агуй дотроо хэвтэж байв.

Тэр тэнд өдөр шөнөгүй хэвтэж байв.

Түүнээс зөвхөн бага зэрэг ядарсан архирах чимээ л сонсогдоно.

– Тэр өвдчихөж гэж бусад амьтад бодон арсланг өрөвдөнө.

Тэд жижиг бэлэг барин арслангийн агуй руу орж эхэлжээ.

Гэвч үнэг тийшээ ороогүй аж.

Арслан зөөлөн хоолойгоор ийнхүү асуужээ:

– Найзаа чи яагаад ирэхгүй байгаа юм бэ? Бусад амьтад бүгдээрээ энд байсан шүү дээ.

– Би орё гэж гэж бодсон л доо, гэвч би хөлийн мөрнүүдийг хараад айсан, гэж үнэг хэлжээ. Бүх мөрнүүд чиний агуй руу орсон мөртлөө агуйгаас гарсан нэг ч мөр алга. Тиймд гадаа

Billede: I-K. Eriksson.

Tekst: K. Aronsson & S. Ottosson, Min läsebok. 1993. Bearbejdet.

Tekst 1: "Løven og ræven" - Elevens svarark**“Арслан ба үнэг”- ийн асуултууд**

Текстийн талаарх дараах асуултуудад Тийм эсвэл Үгүй гэж хариулна.

Тийм Үгүй

1. Арслан агуйдаа байнга байсан уу?
2. Үнэг арслан руу орсон уу?
3. Үнэг арсланд бэлэг өгсөн үү?
4. Арслан бусад амьтдыг идчихсэн байсан уу?

Дараах асуултуудад чи амаар хариулт өгнө.

5. Энэ текст юуг өгүүлж байгааг чи өөрийн үгээр товч ярьж чадах уу?
6. Арслан өвдсөн байсан гэж чи бодож байна уу? Чи яагаад ингэж бодож байгаагаа ярьж чадах уу?
7. Үнэг бусад амьтдаас илүү ухаантай байсан уу? Чи яагаад ингэж бодож байгаагаа ярьж чадах уу?
8. Энэ түүхээс суралцах юм байна гэж чи бодож байна уу? Чи яагаад ингэж бодож байгаагаа ярьж чадах уу?

Tekst 1: "Løven og ræven" - Rettevejledning

Teksttype: Skønlitterær, fortællende tekst (fabel).

Billedet kan fremme fortolkningen af den implicite information i teksten. For at forstå historien, må læseren være i stand til at læse mellem linjerne. Fablens morale udtrykkes ikke i teksten.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Var løven i sin grotte hele tiden?	X		☐	☐
2	På linjerne	Gik ræven ind til løven?		X	☐	☐
3	Mellem linjerne	Gav ræven løven gaver?		X	☐	☐
4	Mellem linjerne	Havde løven ædt de andre dyr?	X		☐	☐

Kommentarer:

Genfortælling

5. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Åbne spørgsmål

Formålet med de åbne spørgsmål er at afdække elevens evne til at argumentere ud fra teksten. Hvis eleven ikke selv motiverer sit svar, er det vigtigt at stille opfølgende spørgsmål.

Spørgsmålene stilles og besvares mundtligt.

6. (Mellem linjerne) Tror du, at løven var syg? Hvordan kom du frem til det?

Kommentarer:

7. (Mellem linjerne) Var ræven klogere end de andre dyr? Kan du fortælle, hvordan du kom frem til det?

Kommentarer:

8. Tror du, man kan lære noget af den her fortælling? Kan du fortælle, hvordan du kom frem til det?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål bag linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning:

Tekst 2: "Skorpionen - et spindeldyr med brod"

Хилэнц – хатгуурт аалзан хорхой

Халуун дулаан газраар явахдаа ханан дахь жижиг нүхэнд эсвэл чулуун дотор хуруугаа хийх огт сайн юм биш. Гутлаа өмсөөгүй удсан бол углахаасаа өмнө сэгсрэх хэрэгтэй. Гуталд ямар нэгэн зүйл орсон байж болно шүү дээ. Яагаад гэвэл хилэнц гэрэлд дургүй учир өдөржин нүх, харанхуй хөндий рүү шигдэж хэвтдэг. Хилэнц дэлхийн бүх өнцөгт дулаан орнуудад амьдардаг ч хүнд үзэгдэх нь ховор.

Олзоо хатгаж алдаг

Хилэнц үнэхээр хортой байж болох ч, дийлэнх төрөл нь хүний амь насанд аюултай биш. Хилэнц аль төрөл гэдгээсээ хамаарч нэгээс хорин сантиметрийн урттай болдог ч бүгд бөгснийхөө үзүүрт хорт хатгууртай. Хилэнц олзоо алахдаа бөгсөө нуруун дээгүүрээ хотойлгож сарвуундаа барьсан олзыг хатгадаг. Айсан хилэнц хурдан эргэлдэж байнга хатгуураа дайсан руугаа чиглүүлдэг.

Хилэнц шөнийн цагаар том аалз болон бусад жижиг шавьж агнадаг. Тэд сарвуугаараа тэмтэрч урагшлан, олзоос зуурч хорт хатгуураараа алдаг.

Fotografi: Wikimedia Commons.
Tekst: K. Åström, Boken om världen. 2001.

Tekst 2: “Skorpionen - et spindeldyr med brod” - Elevens svarark**“Хилэнц – хатгуурт аалзан хорхой” – ны асуу**

Дараах текстийн талаарх асуултад Тийм эсвэл Үгүй гэж хариулна.

Тийм Үгүй

1. Хилэнц харанхуйд дуртай юу?
2. Бүх хилэнц хүн алж чадах уу?
3. Бүх төрлийн хилэнц ижил хэмжээтэй юу?
4. Хилэнц олзоо сарвуугаараа барьдаг уу?

Дараах асуултад амаар хариулт өгнө.

5. Чи текст юу хэлж байгааг өөрийн үгээр товч ярьж чадах уу?
6. Хилэнцийн тухай текстэд гутлаа сэгсрэх хэрэгтэй гэж байна. Яагаад тэгэх хэрэгтэй гэж чи бодож байна? Чи яагаад ингэж бодож байгаагаа ярьж чадах уу?

Tekst 2: "Skorpionen - et spindelyr med brod" - Rettevejledning

Teksttype: Beskrivende faktatekst.

Billedet kan skabe en vis forforståelse. Informationen i teksten er primært udtrykt eksplicit, men det kræver, at elever læser mellem linjerne for at kunne besvare de åbne spørgsmål. Teksten indeholder nogle emnespecifikke ord.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Kan skorpioner lide mørke?	X		☐	☐
2	På linjerne	Kan alle skorpioner slå mennesker ihjel?		X	☐	☐
3	På linjerne	Er alle skorpionarter lige store?		X	☐	☐
4	På linjerne	Fanger skorpionen sit bytte med klørne?	X		☐	☐

Kommentarer:

Spørgsmålene 5-6 stilles og besvares mundtligt.

Genfortælling

5. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Åbent spørgsmål

Formålet med det åbne spørgsmål er at afdække elevens evne til at argumentere ud fra teksten. Hvis eleven ikke selv motiverer sit svar, er det vigtigt at stille opfølgende spørgsmål.

6. (Mellem linjerne) I teksten om skorpionen står der, at man bør ryste sine sko. Hvorfor tror du, at man bør gøre det? Kan du fortælle, hvorfor du tror det?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning:

Tekst 3: "Søvn"

Нойр

Бүх амьтад унтах хэрэгтэй, хүн ч тэр амьтан ч тэр. Гэхдээ яагаад? Судлаачид хүртэл үүний хариултыг мэдэхгүй. Эсвэл биднийг унтаж байхад юу болдогийг бас мэдэхгүй. Гэхдээ бид унтах хэрэгтэй гэдэг дээр ямар ч эргэлзээ байхгүй.

Нойргүйгээр бид үхнэ. Нойр бол нэг төрлийн амралт юм. Эргэн тойронд чинь юу болж байгааг чи мэдэхгүй ч гэсэн. Нэг утгаараа чи унтаж байхдаа ухаан алдсан байна гэж хэлж болох юм. Гэхдээ чи сэрэхээргүй тийм гүн байдлаар ухаан алдана гэсэн үг биш юм.

Нойрны мөчлөг

Нойр нь тус бүр 90 минут орчим үргэлжлэх давтагдсан мөчлөгөөр болдог. Нойрны мөчлөг бүр таван үе шаттай, нойрны мөчлөгийн диаграммыг харна уу.

Зүүдэн нойр ба гүн нойр

Тав дах үе шатыг зүүдэн нойр гэнэ. Энэ үед нүд түргэн хөдөлж, бид энэ үед зүүдэлдэг. Зүүдэн нойр өнгөцхөн байдаг, өөрөөр хэлбэл тэр үед бид гүн унтдаггүй. Зүүдэн нойр 90 минут болгонд давтагдаж, бидний нойрны үеийн дөрөвний нэгтэй тэнцэх хугацаанд үргэлжилдэг. Нэг өөр үе шат нь гүн нойр юм. Энэ үед бидний бие нөхөн сэргэж, бид шинэ зүйл сурахдаа сайн болдог. Гүн нойрны үед олсон мэдлэг бэхжиж бидний ой тогтоомжид амархан хадгалагдана.

Нөхөн унтах

Хэрвээ чи нэг өдөр маш оройтож орондоо орсон бол маргааш нь хоёр дахин илүү их унтах ёстой гэж бодох нь амархан. Гэтэл энэ бол худлаа. Хүний бие алдсан нойроо нөхөхдөө маш чадварлаг. Чи бага унтсан үед гүн унтсанаар нойроо нөхөж чадна.

Tekst 3: "Søvn" - Elevens svarark**“Нойр” – ын асуултууд**

Дараах мэдэгдлийн аль нь текстэд нойрны талаар бичсэн зүйлтэй таарч байна? Мэдэгдэл бүрийн ард байгаа Тийм эсвэл Үгүй гэсэн хариултын аль нэгийг нь чагтлана.

Тийм Үгүй

1. Хүнд яагаад нойр хэрэгтэйг судлаачид мэднэ.
2. Зүүдэн нойрны үед хүн өнгөцхөн ундтаг.
3. Шөнийн дийлэнх үер бид зүүдэлдэг.
4. Хүнийг сэрээхэд зүүдэн нойрноос нь өмнө сэрээх нь зүүдэн нойрных нь дараа сэрээхээс амархан байдаг.

Дараах өгүүлбэрийн үргэлжлэлийг зөв хариултаас олж чагтлана. Зөвхөн нэг хариултыг чагтлана.

5. Нэг эсвэл хоёр шөнө бага унтсан бол ...

- A нойроо нөхөхийн тулд дараа шөнө нь хоёр дахин илүү унтах хэрэгтэй.
Б хүний бие дараа шөнө нь гүн унтсанаар алдсан нойрыг нөхөж чадна.
В дараа өдөр нь ердийнхөөс эрт орондоо орж алдсан нойроо нөхөж чадна.

Дараах асуултад аман хариулт өгнө.

6. Чи текст юу хэлж байгааг өөрийн үгээр товч ярьж чадах уу?

Tekst 3: "Søvn" - Rettevejledning

Teksttype: Forklarende faktatekst.

Diagrammet viser søvncyklussens forløb og fordelingen mellem de forskellige søvnstadier. Teksten indeholder flere emnespecifikke ord. Teksten kan forstås uden diagrammet, men spørgsmål 3 og 4 kræver, at eleven kan læse diagrammet og drage en konklusion på baggrund af informationen.

Lukkede spørgsmål

Eleven svarer ved at krydse af i sit svarark.

Læseproces		Spørgsmål til eleven	Facit		Elevens svar	
			Ja	Nej	Ja	Nej
1	På linjerne	Forskere ved, hvorfor mennesker har brug for søvn		X	☐	☐
2	På linjerne	Under drømmesøvnen sover man overfladisk	X		☐	☐
3	På linjerne	Vi drømmer størstedelen af natten		X	☐	☐
4	Mellem linjerne	Det er lettere at blive vækket før drømmesøvnen end efter drømmesøvnen		X	☐	☐
5	På linjerne	Hvis man har sovet for lidt en eller to nætter...				
		A. har man brug for at sove dobbelt så meget den næste nat, for at indhente søvnen.				☐
		B. kan kroppen kompensere for det ved at sove dybere den næste nat.		X		☐
		C. må man gå i seng ekstra tidligt den næste aften, for at indhente den tabte søvn.				☐

Kommentarer:

Genfortælling

Spørgsmål 6 stilles og besvares mundtligt.

6. Kan du, med dine egne ord, kort fortælle, hvad teksten handler om?

Kommentarer:

Opgørelse

Eleven viser forståelse for tekstens indhold ved at:	Ja	Delvist	Nej
Svare på spørgsmål på linjerne	☐	☐	☐
Svare på spørgsmål mellem linjerne	☐	☐	☐
Genfortælle hovedtræk	☐	☐	☐
Ræsonnere og motivere egne holdninger til teksten	☐	☐	☐
Afvejet bedømmelse:	Ja	Delvist	Nej
Samlet set viser eleven grundlæggende forståelse for teksten	☐	☐	☐

Øvrige kommentarer om elevens læsning: